

Сёння мы працягваем сумесны праект з Нацыянальным банкам Рэспублікі Беларусь у рамках тэматычнай старонкі "Маё фінансы...", які, спадзяёмся, стане вашай асабістай скарбонкай карысных ведаў у галіне фінансаў. Ведаў, якія дапамогуць планаваць, захоўваць і папаўняць уласны бюджэт і, адначасова, якія можна (і трэба!) перадаваць сваім вучням. Сённяшняя тэма — "Як выбраць крэдыт?"

На выплаты — 30%, не больш, ці пазычаеш чужое і на час, аддаеш сваё і назаўсёды

Беларусы ўжо прызвычаліся да "імгненых" пакупок: да таго, што можна прыйсці ў магазін і, прыкмеціўшы нейкі тавар, тут жа набыць яго, не асабліва задумваючыся пра магчымасці ўласнага бюджэту на цяперашні момант. Практычна ў кожным буйным магазіне, асабліва тых, што спецыялізуецца на продажы дарагіх тавараў, прапануецца крэдытаванне пакупак. Разам з усімі плюсамі такія крэдыты маюць і шэраг мінусаў, галоўны з якіх — непрадугаванасць трат і іх неадпаведнасць даходам грамадзян. У выніку расце колькасць праблемных крэдытаў — тых, па якіх грамадзяне не ў стане вяртаць даўгі. А таксама ўсё больш становіцца зваротаў у Нацыянальны банк, у якіх грамадзяне просяць абмежаваць у праве крэдытавання сваякоў — паўналетніх дзяцей, мужа, жонку: маўляў, лішнія траты ў выніку ўскладваюцца на агульны сямейны бюджэт.

Праўда, у хуткім часе колькасць такіх сітуацый павінна зменшыцца. Справа ў тым, што ў красавіку бягучага года Нацыянальным банкам Рэспублікі Беларусь была прынята пастанова "Аб некаторых пытаннях прадастаўлення крэдытаў фізічным асобам і фінансавання пад уступку грашовага патрабавання", асноўная навацыя якога для простых грамадзян у тым, што з 26 красавіка бягучага года ўводзіцца забарона на выдачу крэдытаў без даведкі аб даходах (а менавіта такія крэдыты карысталіся найбольшай папулярнасцю пры пакупцы тавараў у магазінах).

Як паведаміла прэс-служба Нацыянальнага банка, на сёння ўзровень запазычанасці і плацяжоў па крэдытах адносна ўнутранага валавога прадукту і даходаў хатніх гаспадарак знаходзіцца ў адносна бяспечнай зоне. Разам з тым звароты і скаргі, што паступаюць у адрас банка, сведчаць, што ў сферы прадастаўлення рознічных фінансавых паслуг усё ж існуе шэраг праблем і недахопаў. Менавіта ў мэтах зніжэння рызык і больш якаснай ацэнкі крэдытаздольнасці фізічных асоб і была прынята названая пастанова галоўнага банка краіны. Дакументам устаноўлена неабходнасць ацэньваць крэдытаздольнасць фізічнай асобы на аснове даведкі або іншага дакумента, якія пацвярджаюць крыніцу даходаў крэдытаатрымальніка. Гэты дакумент будзе дзейнічаць да 1 мая 2017 года. Па меркаванні спецыялістаў, такія абмежаванні павінны працаваць на тое, каб траты грамадзян былі больш прадуманымі.

На што яшчэ варта звяртаць увагу пры выбары крэдыту? Якім лепш за ўсё скарыстацца ў той ці іншай сітуацыі? Пра ўсё гэта расказвае кансультант нашага праекта начальнік аддзела фінансавай граматы Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь Юлія Вячаславаўна Саковіч.

— Перш за ўсё варта сказаць, што рашэнне аб звароце за крэдытам павінна прымацца ўзважана і прадумана. Пажадана, каб крэдыт браўся на сапраўды неадкладныя і абгрунтаваныя мэты, — адзначае Юлія Вячаславаўна. — Ва ўсіх астатніх выпадках лепш аддаць перавагу зберажэнням. Але ў жыцці бываюць сітуацыі, калі без дадатковых грашовых паступленняў немагчыма вырашыць важную задачу, і крэдыт прызнаецца неабходнасцю.

Крэдыт — гэта прыцягнутыя ці ўласныя грашовыя сродкі, якія банк прадастаўляе крэдытаатрымальніку ў памеры і на ўмовах, прадугледжаных крэдытным дагаворам. У адпаведнасці з банкаўскім кодэксам, банку і нябанкаўскія крэдытна-фінансавыя ўстановы ў нашай краіне маюць права прадастаўляць крэдыты.

— Такім фінансавым інструментам, як крэдыт, трэба карыстацца з розумам і асцярожнасцю, — дадае спецыяліст. — Неабходна дакладна ўсведамляць, што пазычаныя грошы неабходна вяртаць строга з вызначанымі ўмовамі крэдытнага дагавора, а таксама вяртаць банку сродкі за карыстанне крэдытам. Неабходна ацаніць стабільнасць уласнай сітуацыі і магчымасць своєчасова пагашаць штомесячную суму асноўнага доўгу і працэнтаў па крэдыце. Ідэальны варыянт — калі агульная сума выплат, якую неабходна вяртаць банку штомесяц, не перавышае 20—30% ад заробатнай платы.

Банкі краіны прапануюць даволі вялікі выбар відаў крэдытных прадуктаў на розных умовах. І для таго каб выбраць той, які найбольш падыходзіць, варта дэтальна вывучыць прапановы ў розных арганізацыях.

— Атрыманая інфармацыя дапаможа вам параўнаць прапановы па крэдытах у розных банках. Зазірніце на сайты банкаў, часта на іх ёсць крэдытны калькулятар, які дапаможа вам прыблізна ацаніць свае магчымасці пры выбары крэдыту, — раіць Юлія Вячаславаўна. — Звяртайцеся да супрацоўнікаў банкаў за тлумачэннямі незразумелых умоў. У цэнтрах банкаўскіх паслуг, як правіла, ёсць спецыяліст, у абавязкі якога ўваходзіць кансультаванне ў даступнай для разумення форме наведвальнікаў, якія не маюць спецыяльных фінансавых ведаў. Ваша права на атрыманне своечасовай (да заключэння крэдытнага дагавора ці дадатковага пагаднення да яго), неабходнай і дакладнай інфармацыі замацавана заканадаўствам Рэспублікі Беларусь (артыкул 145 Банкаўскага кодэкса Рэспублікі Беларусь). Непасрэдна ж перад падпісаннем крэдытнага дагавора

дэтальна вывучыце яго. Прычым увагу трэба звяртаць літаральна на ўсе пункты дагавора. Для гэтага можна ўзяць дагавор дадому і ўважліва вывучыць яго ў спрыяльных умовах. Пераканайцеся ў тым, што крэдытны дагавор не ўтрымлівае ўмоў, пра якія вам невядома ці якія вам незразумелыя.

Пры вывучэнні дагавора спецыялісты раіць звяртаць увагу і на тое, ці дапускае ён магчымасць датэрміновага пагашэння крэдыту. Як правіла, датэрміновае пагашэнне крэдыту нявыгадна банку, паколькі ён не атрымае запланаваны даход. Але такая магчымасць у некаторых сітуацыях можа быць вельмі карыснай для кліента. Таму часам банкі ва ўмовы крэдытнага дагавора ўключаюць пункты, якія прадугледжваюць штрафныя санкцыі ці камісіі за датэрміновае пагашэнне крэдыту. Гэта не супярэчыць заканадаўству, галоўнае, каб кліент ведаў пра такія аспекты крэдытнага дагавора загадзя, бо для ўсіх фінансавых устаноў з'яўляецца агульным патрабаванне Нацыянальнага банка прадастаўляць кліентам поўную інфармацыю аб працэнтах па крэдыце. Акрамя таго, строга забаронены "схаваныя" плацяжы і камісіі.

— Да пытання выбару віду крэдыту заўсёды трэба падыходзіць індывідуальна, ацэньваючы менавіта свае магчымасці і патрэбы, а не "вопыт суседа". Паколькі ўсё залежыць менавіта ад таго, які вынік вы хочаце атрымаць: будзеце браць крэдыт разова або магчымы сітуацыі, калі трэба будзе яшчэ раз звярнуцца за крэдытам; якая сума патрэбна — невялікая або значная; як доўга будзеце карыстацца крэдытнымі сродкамі і г.д., — адзначае Юлія Вячаславаўна. — Напрыклад, калі ёсць неабходнасць узяць невялікую суму і існуе магчымасць, што ў перспектыве вам зноў прыйдзецца звяртацца за крэдытам, лепш свой выбар спыніць не на разавым крэдыце, а аформіць крэдытную карту, што дазволіць у выпадку неабходнасці, маючы пад рукою такую крэдытную карту, без паўторнага афармлення дагавора пазычаць у банка сродкі не адзін раз. Калі ж вы хочаце атрымаць крэдыт на буйную суму ці плануеце набыць, напрыклад, аўтамабіль, кватэру, дачу ў крэдыт, лепш выкарыстоўваць мэтанакіраваную заяўку. Гэта значыць, іпатэку, крэдыт наяўнымі грашыма на спажывецкія мэты, аўтакрэдыт. Так, для набыцця патрыманага аўтамабіля можна выкарыстоўваць і аўта-, і спажывецкі крэдыт. Часам банкі маюць дамоўленасці з аўтадылерамі або іншымі арганізацыямі і могуць прапанаваць у такім выпадку больш выгадныя ўмовы крэдытавання. Таксама банкі робяць спецыяльныя прапановы, праводзяць акцыі, прапануюць крэдыты на спецыяльныя мэты, напрыклад, для правядзення вяселля. Таму звяртайце і на гэты ўвагу: магчыма, такі крэдыт будзе каштаваць танней.

У Нацыянальны банк ішодзень паступаюць пытанні, якія тычацца выдачы банкамі крэдытаў.

Прапануем вашай увазе адказы на некаторыя распаўсюджаныя запыты

— **Ці можа банк змяніць умовы па ўжо выдадзеных крэдытах?**

— У зменлівых эканамічных умовах банкі часам могуць прапанаваць крэдытаатрымальнікам новыя ўмовы па ўжо выдадзеных крэдытах. Але ў мэтах абароны правоў крэдытаатрымальніка існуе таксама патрабаванне аб тым, што змяненне ўмоў крэдытнага дагавора, якое цягне змяненне памеру працэнтаў за карыстанне крэдытам, магчыма толькі пасля заключэння дадатковага пагаднення з крэдытаатрымальнікам. У выпадку нязгоды на змяненне ўмоў крэдытаатрымальніку прадастаўлена права датэрміновага пагашэння крэдыту. Пры гэтым тэрмін пагашэння не можа складаць менш за тры месяцы з дня прад'яўлення патрабавання аб датэрміновым вяртанні.

— **Ці можа крэдыт быць выдадзены наяўнымі грашыма?**

— Банкі прадастаўляюць крэдытныя сродкі або наяўнымі грашыма, або безнаяўным спосабам з выкарыстаннем банкаўскай аплатнай карткі ці пераводзяць грошы непасрэдна на рахунак прадаўца тавараў і паслугі. Аднак варта мець на ўвазе, што некаторыя банкі прадугледжваюць камісію за зняцце наяўных сродкаў, калі першапачаткова крэдыт быў з выкарыстаннем крэдытнай карткі.

— **Ці магчыма атрымаць крэдыт без афармлення паручыцельства?**

— Пытанне ўсё больш актуальнае апошнім часам, па-першае, таму, што вельмі многія грамадзяне ўжо абцяжараны дагаворамі паручыцельства, па-другое, многія ўжо больш узважана падыходзяць да прыняцця рашэння аб заключэнні дагавора паручыцельства, бо разумеюць, што ў пэўных сітуацыях становяцца абавязаны банку гэтак жа, як і крэдытаатрымальнік.

І банкі сапраўды могуць прадастаўляць крэдыт без паручыцельства. Але трэба мець на ўвазе, што чым лепш забяспечаны крэдыт, тым больш выгаднымі будуць умовы крэдытавання, найперш — ніжэйшая працэнтная стаўка па крэдыце.

У цяперашні час вельмі папулярнымі становяцца экспрэс-крэдыты. Іх перавагай з'яўляецца хуткасць прадастаўлення грашовых сродкаў у спалучэнні з мінімальным пакетам дакументаў (без паручыцеля і залогі, а да нядаўняга часу нават і без даведкі аб даходах). Але будзьце абачлівымі: экспрэс-крэдыты — гэта самыя дарагія крэдыты. Пры выдачы экспрэс-крэдытаў банк прымае на сябе высокія крэдытныя рызыкі — рызыкі незвароту або несвоечасовага звароту крэдытнага доўгу, бо патэнцыяльны крэдытаатрымальнік падаў занадта мала інфармацыі пра сябе. Таму рызыкі незвароту крэдыту банк кампенсуе з дапамогай высокіх працэнтаў. Так што падумайце лішні раз, ці варта карыстацца экспрэс-крэдытам, магчыма, лепш пашукаць больш выгадныя ўмовы крэдытавання, няхай і з большым пакетам неабходных дакументаў.

— **Якая формула вяртання крэдыту больш выгадная для крэдытаатрымальніка: роўнымі часткамі ці са змяншэннем выплат?**

Пры адной і той жа працэнтнай стаўцы ў залежнасці ад спосабу пагашэння крэдыту плацяжы па працэнтах могуць адрознівацца. Існуюць два асноўныя спосабы пагашэння крэдыту: роўнымі плацяжамі на працягу ўсяго тэрміну карыстання крэдытам (ануітэт) і з паступовым памяншэннем сумы штомесячнага плацяжу (дыферэнцыраваны). Пры аднолькавай стаўцы і тэрміне пераплата за карыстанне крэдытам пры ануітэце будзе большай. Апраўданнем такой пераплаты можа служыць магчымасць штомесяц траціць на пагашэнне крэдыту меншую суму: пры той жа стаўцы і тэрміне штомесячны плацяжы пры ануітэце на першым часе будуць істотна ніжэйшыя, чым пры дыферэнцыраваным пагашэнні. Ануітэт зручны для крэдытаатрымальніка з пункту гледжання раўнамернай нагрукі на сямейны бюджэт.

Падрыхтавала Алена МАРКЕВІЧ.
markevich@ng-press.by

 ДЕТСКИЙ И МОЛОДЕЖНЫЙ

ОТДЫХ В БОЛГАРИИ

(проезд через Европу!)

автобус на 12/14 ночей от 340 евро

HAPPY LAND, STAR CLUB, (Солнечный берег) DANA PALACE PARK (Золотые пески), ДОМИКИ РОБИНЗОНА (Обзор), АЛЬБАТРОС (Созопль). **АВТОБУС следует через ПОЛЬШУ, СЛОВАКИЮ, ВЕНГРИЮ.**

Молодёжный отдых в **СЛОВАКИИ** 10 н/11 дней от 310 евро. Семейный отдых в **ИТАЛИИ**. Экскурсии для школьных групп в ПИТЕР, "Золотое кольцо" России, ЛИТВА, Беларусь.

ПЕДАГОГАМ с организованными группами предоставляются хорошие БОНУСЫ и скидки!!!

+375 29 693 66 92, +375 33 619 03 69,
+375 17 219 03 69

www.PLANET-TRAVEL.BY

ООО "Олипти". УНП 100533739